

ki je lastna samo največjim dunovom, zbira in koncentrira vse svoje sile v veliki nepotešljivi borbi proti dvema sovragoma, ki jih ljubi in jih mora ljubiti: proti samemu sebi in proti nji, ki mu je dražja od njega samega. Ta borba, ki se je napram njenu samemu razvila naposled v težko resignacijo in krščanski mističizem — plod modrega samozaničevanja —, in se je napram ženski z vsako novo, goljuvano ljubeznijo le še stopnjevala do kozmičnih paroksizmov, tako da je njegovo veliko, večno ranjeno ljubezen nazivala plehka evropska kritika mizoginstvo, tvori vso vsebino Strindbergovega umetniškega življenja in je najgloblji dih vseh pisateljevih inspiracij in tvorb ter je z ostrimi konturami načrtana v teh njegovih mladostnih „Izpovedih“. Toda Strindberg, modrec, učenjak, umetnik, univerzalen duh, s seizmografsko občutljivostjo svojega živčevja, je bil vendar kakor v mnogoterih panogah znanosti, s katerimi je tešil večno žejo svojega duha, tako posebno v ljubezni samo — genijalen diletant. Poznal je eno samo vrsto žensk, ki jo je vekomaj formiral in oblikoval in variiral v svojih delih. Tip androgine, žensko verolomno, plehko, lascivne nature, vso hlepečo po nadvladi nad moškimi. Samo ta tip ženske je privlačil Strindberga in v tem tiči bistvo tragike njegovega zunanega življenja in veliki vzgon njegovega notranjega ustvarjanja, ki po kvalitativnosti in kvantitativnosti snovi in idej, s katerimi se je boril in jih oblikoval, skoro preseza dimenzije človeških energij.

Prevajati Strindberga na slovanski jezik je kočljiva stvar in zahteva velikega jezikovnega umetnika. Kakor je Strindberg po svojem umetniškem ustvarjanju, ki razglablja, razkraja in analizira, najbližji slovanskim plemenom, tako je način njegovega umetniškega izraza povsem germanski. Najti temu izrazu, ki operira z neskončno množico znanstvenih terminov, adekvatno slovansko formo, je dostikrat zelo težavna, sposobnosti poprečnega prevajavca presegajoča naloga. Pejanovič si je olajšal to nelahko nalogo s tem, da je najtežavnejša mesta, ki so se mu videla manj bistvena, skrajšal, jih „prikrojil“, ter tudi drugače ne kaže, da bi se na vseh mestih posebno potrudil, da poda čim najtočnejšo pregnantnost avtorjevega izraza in ideje. Na par mestih je avtorja celo krivo umel. Zato je prevod mestoma nedostaten in nepopoln, v celoti pa dokaj neopiljen. Te srbske „Ispovesti“ so napravljene po nemškem prevodu „Die Beichte eines Toren“, ki ga je z avtorjevim sotrudništvom oskrbel Scheering. Knjiga je natisnjena na ničvrednem časopisnem papirju.

Fran Albrecht.

Naši prevodi. Oton Zupančič je prevedel Shakespearjev „Sen kresne noči“, „Julija Cezarja“ (na novo), „Macbetha“ in „Othella“. Vsega skupaj namerava prevesti 10 do 12 Shakespearejevih del. Prevode bo založila „Tiskovna zadruga“. — I. Vovk je prevedel L. Andrejeva „Anfiso“. Založila jo bo tržaška „Edinost“.

večini še nepotreben luksus. Naša doba ne potrebuje, se zdi, umetnosti. To nenaravno razmerje je treba predrugačiti od dna. Našemu narodu v celoti mora postati obrazujoča umetnost vse bližja in umljivejša, pa ne samo to: biti mu mora nujna, neobhodna življenjska potreba. Približati se moramo čimprej vsaj oni stopnji, ki jo pri nas danes zavzemajo slovstvo, glasba in gledališče. „Narodna galerija“ bo svetišče najbolj vidne in vsakomur neposredno dostopne in umljive lepote, ki je dandanes večina užije tako malo v banalnosti svojega življenja. Njen pomen je tudi v določenem smislu socijalen, njen delokrog ni omejen na posamezne kroge: postati nam mora res narodova galerija.

Kakor smo sami iz svoje moči ustanovili svojo Mohorjevo Družbo, ustvarili Slovensko in Glasbeno Matico, ohranili kljub vsem zaprekam in spet oživili gledališče, položili temelj glasbenemu konservatoriju, si priborili svojo univerzo, tako so nekateri idealni ljudje sami iz lastne inicijative in požrtvovalnosti poklicali v življenje tudi našo „Narodno galerijo“. Brez mecenatstva in naklonjenosti od zgoraj, da, proti volji zgornjih skoro. In kakor vse doslej, tako sem trdno prepričan, da bo vstala naša Akademija upodablajočih umetnosti samo iz naše lastne sile, neodvisna in svobodna.

Oni idealni čas, ki mora priti, ko ne bo več treba umetniških galerij, ko umetniki ne bodo ustvarjali zato, da poskrijejo svoja dela v mraku galerijskih dvoran, ko bo umetnost postala spet prosta in javna, kakor je bila v najboljši dobi Aten in starega Rima, v tisti daljni prihodnosti, ki bo enaka davno že minulim časom florentinske slavne ljudovlade, ko so zadruga obrtnikov in rokodelcev javno disputirale na Gosposkem trgu o Michelangelovem „Gigantu“, oni čas mora priti spet. Se nam je skrit v nejasni bodočnosti, toda že ga sluti dalekovidno oko. Vse dotlej je pa naloga naše „Narodne galerije“, da pripravlja prihod tisti idealni dobi, ko bo cvela umetnost povsod med ljudstvom, ko bo vsakdo povsod obdan od plodov umetnosti, v svoji hiši, na ulici in v javnem poslopju. Ko bodo vse lepe umetnosti, ne samo upodablajoče, ljudem potrebne, ko bodo vsi spoznali to potrebnost in postali vse drugače sprejemljivi za tajno govorico umotvorov, ki jo nevajeno naše uho komaj in s težavo sliši, za ves nauk, ki ga našim motnim pogledom še zagrinja siva mrena vsakdanjosti. Takrat tudi ne bomo poznali več „ljudske“ umetnosti, ne umetnosti za ljudstvo. Umetnost je samo ena, ni luksusa zgornjih desetisočev, tudi ni absolutna domena nekih namišljenih duševnih aristokratov. Kakor vsakdanji kruh nam bo takrat, kakor ogenj, ki bo grel mrzla srca najbednejših, ki jim je življenje odreklo vse druge dobrine. Umetnost ima samo v demokratizaciji bodočnost. In ta cilj čimprej doseči, prežeti ves narod z ljubeznijo in spoštovanjem lepote, ki odseva iz velikih del umetnikov, to je nas vseh, to je predvsem „Narodne galerije“ častna dolžnost.

K. Dobida.

Naši prevodi. O. Zupančič je na novo prevedel *Shakespearejevega* „Trgovca beneškega“. Založila ga bo „Nova založba“. — Za „Tiskovno zadrugo“ so prevedli: A. Debeljak *Barbusseov* „Ogenj“, Anatola Francea „Otok pingvinov“, *Flaubertovo* „Salambo“ in *Costerjevega* „Tylla Ulenspiegla“, Budal *Fogazzarovega* „Svetnika“, Vl. Levstik Izbrane ruške pravljice in *Dostojevskega* „Selo Stepničnikovo“, Vl. Borštnik *Lermontovega* „Junaka našega časa“ in *Gogoljeve* „Večere na vasi blizu Dikanke“, J. Vidmar novele *Andrejeva*, I. Šorli tri novele *Cervantesa*, Fr. Kuster pa *Mendoze* „Lazarilla s Tormesa“.

Naši prevodi. Dr. A. Gradnik je prevedel *Rodenbacha* „Bruges la morte“, *Wildea* „Salome“, iz *Tagorejevih* del pa (po angleškem prevodu): „Gitanjali“, „The Gardener“, „Fruit-Gathering“, „Stray Birds“, „Hungry Stones and other Stories“, „Mashi and other Stories“.

NOVE KNJIGE.

Uredništvo je prejelo v oceno sledeče knjige (z zvezdico * označene so natisnjene v cirilici):

* **Biser, Istočni.** Skupljene pesme raznih istočnih pesnika. Od Jovana Jovanovića, Zmaja. Beograd-Sarajevo. I. Dj. Djurdjević. 1920. 125 + XVIII str. 2-4 d. (Mala biblioteka, 230—232.)

Cervantes de Saavedra, Miguel. Tri novele. Iz španščine preložil Ivo Šorli. V Ljubljani, 1920. Tiskovna zadruga. 95 str. 10 K.

Gopčević, Spiridion. Serbokroatisches Gesprächsbuch, verbunden mit kurzer Sprachlehre und Wörterverzeichnis. Heidelberg, Julius Groos, 1920. 350 str.

* **Janković, Milica.** Čekanje. Odlomci iz istorije robovanja i iz istorije junaštva. Beograd-Sarajevo. I. Dj. Djurdjević. 1920. 213 str. 7 d.

Kmetova, Marija. Bilke. V Ljubljani. Zvezna tiskarna. 1920. 91 str. 6 K. (Narodna knjižnica, sn. 17—18.)

Kosi, Anton. Pravila o lepem vedenju. Za učence ljudskih in meščanskih šol. Založil izdajatelj. Natisnila Medjimurska tiskarna v Čakovcu. 1920. 8 str. 1 K 50 vin.

Meschko, Xavér. Das Paradies auf Erden. Der kleine Zigeuner. Zwei Kindergeschichten. Deutsch von Mina Conrad-Eybesfeld. Freiburg i. Br. Herdersche Verlagsbuchhandlung. 145 str. 6 mark 80 pfen.

* **Šević, Milan.** Stara i nova pedagogija. Beograd-Sarajevo. I. Dj. Djurdjević. 1920. 150 str. 5 d.

Šišić, Ferdo. Pregled povijesti hrvatskoga naroda od najstarijih dana do 1. decembra 1918. Prva knjiga (do 20. febr. 1790). Zagreb; St. Kugli. 1920. 316 str.

* **Tolstoj, L. N.** Hrišćanska nauka. S ruskog Sava N. Kosanović. Beograd-Sarajevo. I. Dj. Djurdjević. 1920. 127 str. 2-4 d. (Mala biblioteka 221—223.)

biblično pametnejše i za sebe i za druge, da obesi svojo harpo na vrbo, če hoče sicer še veljati kot prorok.

Če bi pa sicer res vladala v literarni produkciji našega časa nekakšna zaspanost ali onemoglost, bi to bila čista naravna reakcija po nezaslišani živčni napetosti vojnih let. Celó to prerazdraženo dobo je morala pač tudi literatura biti vzpodbudno sredstvo, raztresujoče razvedrilo s kinom, telefonom in časnikarstvom in je morala v svoji hiteči naglici stati pod vplivom teh virov novic in rekreacije. Živimo ravno v kritičnem času, ko gine mnogo starega in se mnogo novega še vedno ni moglo ustanoviti; in tako je čisto naravno, da se literatura ne samo maja, ampak da se mogoče tuptam tudi zdi ohromela v negotovem pričakovanju tega, kar ima priti.

Ko pa se kaos, ki je zagrnil Evropo, razdeli, uzremo, kako se začno kali, ki so zdaj skrite v literaturi, razvijati v cvet in sad. In takrat pride literatura — prava literatura — spet do svoje polne veljave, ravnótako kakor humanistična znanost. In najsi že pisatelji uživajo državno podporo ali ne — na vsak način jako dvomljiva in nezadostna miloščina! —, bodo živeli, potem ko se izčisti z leposlovnega polja različen plevel.

nerstveno Čistilne vice svetovne vojne in narodnostnih borb pa bodo literaturo oplemenile in poglobile. Postala bo bolj religiozna — v najboljšem pomenu besede —, brez pijetističnega laka, etično resnejša, kot pa je bila roba, ki je v neverjetno cenih ali zadnji čas v neverjetno dragih izdajah preplavljala police naših knjigarn in — skladišča založnikov. Človeštvo bo hrepenelo nazaj po klasični preprostosti, po idiličnih opisih narave, mogoče tudi po sinji roži romantike in nežnih pismih ali sentimentalnih potopisih. Nov Dickens ali Fritz Reuter bosta pozdravljana kot duševna odrešenika sveta. Predhodnikov tega preobrata v estetiškem okusu pa zares ni malo.

Navsezadnje pa ima občinstvo takšne pisatelje, kakršne zasluži. Založniki niso pri tem nič krivi in v čast naših boljših švedskih založnikov bodi povedano, da ni bilo samo kupčijsko stališče, ki je pri njih odločevalo.

To dobro izkušnjo ima vsaj

Alfred Jensen.

Naši prevodi. *Fr. Sturm* pripravlja prevod Stendhalovega „Le rouge et le noir“. — *Ante Debeljak* je prevedel Ed. Roda „La vie privée de Michel Teissier“. — *Vladimir Levstik* je deloma že prevedel, deloma pripravlja sledeče prevode: Dostojevskega „Selo Stepančikovo“, Tolstega „Hadži Murat“, Scottovega „Ivanhoe“, Dickensovega „Davida Copperfielda“, skrajšano ljudsko izdajo Hugojevih „Misérables“, izbrane novele Mériméeja, Balzaca „La peau de Chagrin“ in „Père Goriot“.

NOVE KNJIGE.

Uredništvo je prejelo v oceno sledeče knjige (z zvezdico * označene so natisnjene v cirilici):

Cankar, Ivan. Vidiny. Ze slovinštiny přeložil Dr. Bohuš Vybíral. V Praze. A. Neubert. 1920. 167 str. (Pestré květy, sv. 19.)

Cvijetković, Božo. Estetska oceanografija. (Ljepota mora i obale.) I. knjiga. U Dubrovniku. De Giulli i drug. 1920. 79 str. 20 K.